

Transmetre la fe (1)

En la pròpia família es forja el caràcter, la personalitat, els costums... i també s'aprèn a tractar Déu. Una tasca que cada dia resulta més necessària, com s'assenyala en aquest article.

19/02/2012

Cada fill és una mostra de confiança de Déu amb els pares, que els encomana la cura i la guia d'una criatura cridada a la felicitat eterna. La fe és el millor llegat que se'ls pot transmetre; més encara: és l'únic veritablement important, doncs és el

que dóna sentit últim a l'existència. Déu, fora d'això, mai encarrega una missió sense donar els mitjans imprescindibles per dur-la a terme, i així, cap comunitat humana està tan ben dotada com la família per facilitar que la fe arrel·li en els cors.

El testimoniatge personal

L'educació de la fe no és un mer ensenyament, sinó la transmissió d'un missatge de vida. Encara que la paraula de Déu és eficaç en si mateixa, per difondre-la el Senyor ha volgut servir-se del testimoniatge i de la mediació dels homes: l'Evangelí és convincent quan es veu encarnat.

Això val de manera particular quan ens referim als nens, que distingeixen amb dificultat entre allò que es diu i qui ho diu; i adquireix encara més força quan pensem en els propis fills, ja que no diferencien clarament entre el que la mare o el pare resen i l'oració mateixa: més

encara, l'oració té valor especial, és amable i significativa, perquè qui prega és la mare o el pare.

Això fa que els pares tinguin tot a favor seu per comunicar la fe als fills: el que Déu espera d'ells, més que paraules, és que siguin piadosos, coherents. El seu testimoniatge personal ha d'estar present davant els fills en tot moment, amb naturalitat, sense pretendre donar lliçons constantment.

De vegades, n'hi ha prou amb què els fills vegin l'alegria dels pares al confessar-se, perquè la fe es faci forta en els seus cors. No hi cap menys valorar la perspicàcia dels nens, encara que semblin ingenus: en realitat, coneixen els pares, en les coses bones i en el menys bo, i tot el que aquests fan –o ometen– és per a ells un missatge que ajuda a formar-los o els deforma.

Benet XVI ha explicat moltes vegades que els canvis profunds en les institucions i en les persones solen promoure'ls els sants, no aquells que són més savis o poderosos: **«En les vicissituds de la història, [els sants] han estat els veritables reformadors que tantes vegades han remuntat la humanitat de les valls fosques en les quals està sempre en perill de precipitar-se; l'han il·luminat sempre de nou»** [1].

A la família passa una cosa semblant. Sens dubte, cal pensar quina és la manera més pedagògica de transmetre la fe, i formar-se per ser bons educadors, però allò decisiu és la constància dels pares per voler ser sants. La santedat personal permetrà encertar amb la millor pedagogia.

"En tots els ambients cristians se sap, per experiència, els bons resultats que dóna aquesta

iniciació natural i sobrenatural a la vida de pietat, feta a l'escalf de la llar. El nen aprèn a posar el Senyor en la línia dels afectes primers i més fonamentals; aprèn a fer-se amb Déu com a Pare i amb la Verge com a Mare; aprèn a pregar, seguint l'exemple dels pares. Quan això s'entén, es veu la gran tasca apostòlica que els pares poden dur a terme, i com estan obligats a ser sincerament pietosos per poder transmetre —més que no pas ensenyar— aquesta pietat als fills" [2].

Ambient de confiança i amistat

D'altra banda, veiem que molts nois i noies –sobretot, en la joventut i l'adolescència– acaben flaquejant en la fe que han rebut quan pateixen algun tipus de prova. L'origen d'aquestes crisis pot ser molt divers – la pressió d'un ambient paganitzat, uns amics que ridiculitzen les

conviccions religioses, un professor que dóna les lliçons des d'una perspectiva atea o que posa Déu entre parèntesis—, però aquestes crisis prenen força només quan qui les pateixen no encerten a plantejar a les persones adequades allò que els succeeix.

És important facilitar la confiança amb els fills, i que aquests sempre trobin disponibles els pares per dedicar-los temps. **Els nois, fins i tot els que semblen més díscols i esquerps, desitgen sempre aquest acostament, aquesta fraternitat amb els pares. La clau sol estar en la confiança: que els pares sàpiguen educar en un clima de familiaritat, que no facin mai la impressió que desconfien, que donin llibertat i que ensenyin a administrar-la amb responsabilitat personal. És preferible que algun cop es deixin enganyar: la confiança que es posa en els fills fa**

que ells mateixos s'avergonyeixin d'haver-ne abusat, i que es corregeixin; en canvi, si no tenen llibertat, si veuen que no se'ls té confiança, se sentiran moguts a enganyar-nos sempre [3]. No cal esperar l'adolescència per posar en pràctica aquests consells: es pot propiciar des d'edats molt primerenques.

Parlar amb els fills és de les coses més grates que existeixen, i la porta més directa per entaular una amistat profunda amb ells. Quan una persona adquireix confiança amb una altra, s'estableix un pont de mútua satisfacció, i poques vegades desaprofitarà l'oportunitat de conversar sobre les seves inquietuds i els seus sentiments, que és, d'altra banda, una manera de conèixer-se millor a un mateix. Encara que hi ha edats més difícils que altres per assolir aquesta proximitat, els pares no han de desistir en la il·lusió per

arribar *a ésser amics dels fills*:
amics als quals es confien les
inquietuds, amb qui es consulten
els problemes, i dels quals hom
espera un ajut eficaç i amable [4].

En aquest ambient d'amistat, els fills
senten parlar de Déu d'una manera
agradable i atraient. Tot això
requereix que els pares trobin temps
per estar amb els fills, i un temps que
sigui "de qualitat": el fill ha de
percebre que les seves coses ens
interessin més que la resta de les
nostres ocupacions. Això implica
accions concretes, que les
circumstàncies no poden dur a
ometre o retardar una i una altra
vegada: apagar la televisió o
l'ordinador –o deixar, clarament, de
prestar-li atenció– quan la noia o el
noi pregunta per nosaltres i es nota
que vol parlar; retallar la dedicació a
la feina; cercar formes d'esbarjo i
entreteniment que facilitin la
conversa i vida familiar, etc.

El misteri de la llibertat

Quan està pel mig la llibertat personal, les persones no sempre fan allò que més els convé, o el que semblaria previsible en virtut dels mitjans que hem posat. De vegades les coses es fan bé però no acaben de funcionar correctament –si més no, aparentment–, i serveix de poc culpabilitzar-se –o donar la culpa als altres– d'aquests resultats.

El més sensat és pensar com educar cada vegada millor, i com ajudar altres a fer el mateix; no hi ha, en aquest àmbit, fórmules màgiques. Cada un té una manera pròpia de ser, que el duu a explicar i plantejar les coses d'una manera diversa, i el mateix pot dir-se dels educands que, encara que visquin en un ambient semblant, tenen interessos i sensibilitats diverses.

Tal varietat no és, però, un obstacle. Encara més, amplia els horitzons

educatiu: d'una banda, possibilita que l'educació s'enquadri, realment, dins d'una relació única, aliena a estereotips, per altra, la relació amb els temperaments i caràcters dels diversos fills afavoreix la pluralitat de situacions educatives.

Per això, si bé el camí de la fe és el més personal que hi ha –doncs fa referència al més íntim de la persona, la seva relació amb Déu–, podem ajudar a recorre'l: això és l'educació. Si considerem poc a poc en la nostra pregària personal la manera de ser de cada persona, Déu ens donarà llums per encertar.

Transmetre la fe no és tant una qüestió d'estratègia o de programació, com de facilitar que cadascú descobreixi el disseny de Déu per a la seva vida. Ajudar-lo a que vegi per si mateix que ha de millorar, i en què, perquè nosaltres

pròpiament no canviem ningú:
canvien ells perquè volen.

Diversos àmbits d'atenció

Podrien assenyalar-se diversos aspectes que tenen gran importància per a transmetre la fe. Un primer és potser la vida de pietat en la família, la proximitat a Déu en l'oració i els sagraments. Quan els pares no "l'amaguen" –de vegades involuntàriament– aquest tracte amb Déu es manifesta en accions que el fan present a la família, d'una manera natural i que respecta l'autonomia dels fills. Beneir la taula, o resar amb els fills petits les oracions del matí o la nit, o ensenyar-los a recórrer als Àngels de la Guarda o tenir detalls d'afecte amb la Mare de Déu, són maneres concretes d'afavorir la virtut de la pietat en els nens, tantes vegades donant-los recursos que els acompanyaran tota la vida.

Un altre mitjà és la doctrina: una pietat sense doctrina és molt vulnerable davant l'assetjament intel·lectual que pateixen o patiran els fills al llarg de la vida; els cal una formació apologetica profunda i, al mateix temps, pràctica.

Lògicament, també en aquest camp és important saber respectar les peculiaritats pròpies de cada edat. Moltes vegades, parlar sobre un tema d'actualitat o un llibre pot ser una ocasió d'ensenyar la doctrina als fills grans (això, quan no siguin ells mateixos els qui s'adrecin a nosaltres per preguntar-nos).

Amb els petits, la formació catequètica que poden rebre a la parròquia o a l'escola és una ocasió ideal. Repassar amb ells les lliçons que han rebut o ensenyar-los d'una manera suggeridora aspectes del catecisme que potser s'han omès, fan que els nens entenguin la

importància de l'estudi de la doctrina de Jesús, gràcies a l'afecte que mostren els pares per ella.

Un altre aspecte rellevant és l'educació en les virtuts, perquè si hi ha pietat i hi ha doctrina, però poca virtut, aquests nois o noies acabaran pensant i sentint com viuen, no com els dicti la raó il·luminada per la fe, o la fe assumida perquè pensada.

Formar les virtuts requereix ressaltar la importància de l'exigència personal, de l'esforç en la feina, de la generositat i de la templança.

Educar en aquests béns impulsa l'home per sobre de les apetències materials; el fa més lúcid, més apte per a entendre les realitats de l'esperit. Aquells que eduquen els fills amb poca exigència –mai els diuen que "no" a res i busquen satisfer tots els seus desitjos–,

enceguen amb això les portes de l'esperit.

És una condescendència que pot néixer de l'afecte, però també del voler estalviar-se l'esforç que suposa educar millor, posar límits als apetits, ensenyar a obeir o esperar. I com que la dinàmica del consumisme és de per sí insaciable, caure en aquest error porta les persones a estils de vida capritxosos i antulladissos, i els introdueixen en una espiral de recerca de comoditat que suposa sempre un dèficit de virtuts humanes i d'interès pels assumptes dels altres.

Créixer en un món on tots els capricis es compleixen és un llast pesat per a la vida espiritual, que incapacita l'ànima –gairebé en l'arrel– per a la donació i el compromís.

Un altre aspecte que cal considerar és l'ambient, ja que té una gran força

de persuasió. Tots coneixem nois educats en la pietat que s'han vist arrossegats per un ambient que no estaven preparats per superar. Per això, cal estar pendents d'on s'eduquen els fills, i crear o cercar entorns que facilitin el creixement de la fe i de la virtut. És una cosa semblant a allò que succeeix en un jardí: nosaltres no fem créixer les plantes, però sí que podem proporcionar els mitjans –adob, aigua, etc– i el clima adequats perquè creixin.

Com aconsellava sant Josepmaria a uns pares: "***procureu donar-los bon exemple, procureu no amagar la vostra pietat, procureu ser nets en la vostra conducta: llavors aprendran, i seran la corona de la vostra maduresa i de la vostra vellesa***" [5].

A. Aguiló

[1] Benet XVI, Discurs a la Vetlla de la Jornada Mundial de la Joventut de Colònia, 20-VIII-2005.

[2] Sant Josepmaria, *Converses* , n. 103.

[3] Sant Josepmaria, *Converses* , n. 100.

[4] Sant Josepmaria, *És Crist que passa* , n. 27.

[5] Sant Josepmaria, Tertúlia, 12-XI-1972, en <https://www.es.josemariaescriva.info/articulo/la-educacion-de-los-hijos>